

AKADEMIA SZTABU GENERALNEGO
im. gen. broni K. Swierczewskiego

FAKULTET WOJSK LOTNICZYCH I OPL
KATEDRA ZABEZPIECZENIA LOTNICZEGO

TAJNE

Egz. Nr.....

kpt. dypl. BARSZCZ

**Temat: SŁUŻBY TYŁÓW LOTNICZYCH, ICH
PRZEZNACZENIE I ZADANIA**

(Skrypt)

X26670

ARCHIWUM
BIBLIOTEKI
AKADEMII SZTABU GENERALNEGO

X26670

REMBERTÓW

GRUDZIEŃ

1959

AKADEMIA SZTABU GENERALNEGO
im. gen. broni K. Swierczewskiego

FAKULTET WOJSK LOTNICZYCH I OPL
KATEDRA ZABEZPIECZENIA LOTNICZEGO

TAJNE

Egz. Nr 1

kpt. dypl. BARSZCZ

**Temat: SŁUŻBY TYŁÓW LOTNICZYCH, ICH
PRZEZNACZENIE I ZADANIA**

(Skrypt)

26670
ARCHIWUM
BIBLIOTEKI
AKADEMII SZTABU GENERALNEGO
im. gen. broni K. Swierczewskiego
26670

AKADEMIA SZTABU GENERALNEGO
in. gen. brym. K. Swierczewskiego

PAKULSTWU WOJSK LOKALNYCH I OBL.
KATEDRA ZABEZPIECZENIA LOKALNEGO

~~_____~~
Egz. Nr ... 1

"ZAPSIERDZANI"

ZASTĘPCA KOMENDANTA
PAKULSTWU WOJSK LOKALNYCH
d/s neukowców

~~Dla wykładowców
i słuchaczy.~~

Wzrost. prot 12357

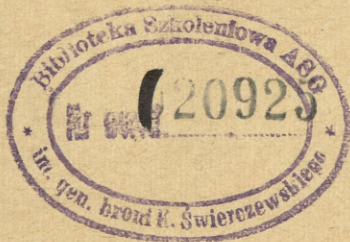
ppk dypl. Jan UCHANSKI

dnia " _ " _____ 59 r.

ppk dypl. Eugeniusz PARCZE

"SLUŻBY WYBÓR LOKALNYCH, ICH PRZYZNACZENIA I ZADANIA"

SECRET

Sprzedział:

SZEF KATEDRY
ZABEZPIECZENIA LOKALNEGO

OB. P.O. PPK LUDGERSKI

ARCHIWUM
BIBLIOTEKI SZKOLENIOWEJ
AKADEMII SZTABU GENERALNEGO
in. gen. brym. K. Swierczewskiego

№ 26670

ZAKA DZIENIA:

1. Wstęp
2. Służby zaopatrzenia technicznego:
  - służba zaopatrzenia lotniczo-technicznego;
  - służba KPS
  - służba uzbrojenia i amunicji lotniczej.
3. Służba lotniskowa i służba chemiczna;
4. Służba zapasności i ZZL;
5. Służba samochodowa;
6. Służba zdrowia;
7. Służba przeciwpożarowa;
8. Służby intendenckie /żywnościowa, mundurowa, kwaterunkowa/
9. Służba finansowa;
10. Wnioski.

1. W s t ę p:

Tak samo jak nie można rozpatrywać w warunkach współczesnej wojny jakiegokolwiek operacji bez udziału w niej lotnictwa, nie można również rozpatrywać zastosowania lotnictwa bez zagadnień zabezpieczenia jego działań.

Znaczenie materiałowo-techniczne, oraz lotniskowego zabezpieczenia działań lotnictwa wzrosło w miarę wprowadzania na uzbrojenie oddziałów i związków taktycznych coraz bardziej nowoczesnego i skomplikowanego sprzętu, a szczególnie w warunkach możliwości zastosowania broni termojądrowej.

Współczesne operacje zaczepne prowadzone w szybkim tempie, na dużą głębokość i z udziałem w niej dużej ilości lotnictwa wymagają szczególnie dużego wysiłku aparatu zaopatrującego pod względem należytego zabezpieczenia materiałowego, lotniskowego, medycznego, itp.

Dokładne i terminowe wykonanie zadań przez lotnictwo, bez względu na szczebel, w dużym stopniu zależy od sprawnej pracy tyłów, od ich operatywności i od terminowego dowozu środków materiałowych dla zabezpieczenia działań w dowolnym

warunkach sytuacji bojowej.

Tyły wojsk lotniczych, aby podobać sadanion jakie stawa przed nimi obecna organizacja lotnictwa, charakter i sposoby jego działań oraz zastosowanie w poszczególnych rodzajach operacji, muszą posiadać w swojej organizacji cały szereg służb.

Zauważyć należy, że tyły wojsk lotniczych ze względu na charakter bazowania lotnictwa, jego działań oraz wynagania stawiane zabezpieczeniu nie mają możliwości wykorzystania w celu zaopatrzenia systemu tyłów ogólnowojskowych, za wyjątkiem służb intendenckich.

Dlatego też na poszczególne służby tyłów lotniczych spada ogromne i odpowiedzialne zadanie - zabezpieczyć bazowanie i manewr lotniskowy jednostek ~~związków lotniczych~~ taktycznych i operacyjnych wojsk lotniczych oraz zaopatrzyć we wszystko niezbędne do życia i walki.

O ważności wykonywanych zadań i ich ogromie przez służby tyłów wojsk lotniczych może świadczyć fakt, że w celu zabezpieczenia wylotu bojowego nawet jednej załogi musi być zatrudnione minimum kilkudziesięciu osób personelu tyłowego oraz duża ilość techniki i sprzętu.

Na intensywność i punktualność w pracy służb tyłowych bezpośredni wpływ posiada charakter wykonywanych zadań przez oddziały i związki lotnicze obsługiwane przez dane służby, na przykład: wydzielony limit, natężenie lotów, promień działania, rodzaj zadunku bojowego, czas osiągnięcia gotowości bojowej do powtórnego wylotu, długość trwania działania z tego samego lotniska, czy węzła bazowania, jak również odległość od baz zaopatrzenia, stan dróg dojazdu, ukończenie w sprzęt i środki transportowe, uzupełnienie stanem osobowym poziom jego wyszkolenia itp.

Duży wpływ szczególnie na planowanie, tworzenie i utrzymywanie zapasów bojowych środków materiałowych przez poszczególne służby tyłów lotniczych na poszczególnych szczeblach ma zjawisko, że organ bezpośrednio zabezpieczające działania jednostek lotniczych - bataliony lotniczo-techniczne są wydzielone jako samodzielne oddziały i nie zabezpieczają

/w odróżnieniu od tyłów ogólnowojskowych/ stale jeden i ten sam skład bajowy.

Specyfika działalności tyłów wojsk lotniczych oraz zakres i charakter wykonywanych przez nich zadań związanych z wszechstronnym, dokładnym i terminowym zabezpieczeniem działań jednostek i swisków lotniczych wymaga posiadania w swojej organizacji następujących służb:

1. służba zaopatrzenia lotniczo-technicznego;
2. służba materiałów pędnych i smarów;
3. służba uzbrojenia i asunioji lotniczej;
4. służba lotniskowa;
5. służba łączności;
6. służba ziemnego zabezpieczenia lotów;
7. Służba samochodowa;
8. służba zdrowia;
9. służba chemiczna;
10. służba przeciwpożarowa;
11. służby intendenckie /żywnościowa, mundurowa, kwaterunkowa/;
12. służba finansowa.

Ze względu na to, że w następujących wykładach przeprowadzanych przez odpowiednich specjalistów będzie omawiana organizacja poszczególnych służb, treść niniejszego skryptu ograniczo się jedynie do ich przeznaczenia i zadań.

2. Służba zaopatrzenia lotniczo-technicznego.

Służba zaopatrzenia lotniczo-technicznego przeznaczona jest do zaopatrzenia jednostek wojsk lotniczych w samoloty silniki lotnicze, części zapasowe, materiały naprawkowe do remontu płatowców i silników, farby i lakiery, rozpuszczalniki, sprzęt opodochronony i zotowniczy, unandurowania, lotniczo-techniczne, środki podgrzewania, urządzenia i narzędzia do warsztatów remontowych, gazy sprężone /tlen medyczny, techniczny, powietrze sprężone/, akumulatory, środki rozruchu samolotów, oraz ~~zastępy~~ narzędzia.

Do jej zadań należy zaliczyć:

- planowanie potrzeb sprzętu, części i materiałów;
- tworzenie i przechowywanie zapasów;
- zaopatrzenie niższych szczebli;

- zaopatrywanie oddziałów lotniczych w gazy sprężone;
- zabezpieczenie oddziałów lotniczych w środki rozrychu samolotów;
- obsługa techniczna lotów bezpośrednio na lotniskach.

Tyły lotnicze są zaopatrywane w sprzęt i materiały techniczne bezpośrednio z przemysłu.

Zapasy gromadzone są w składnicach centralnych, polowych bazach armijnych, dywizyjnych bazach zaopatrzenia i magazynach w batalionów lotniczo-technicznych.

Tlen medyczny produkowany jest przez stacje tlenowe podległe tyłom w ilości po jednej stacji na dywizję lotnictwa myśliwskiego, dwie stacje na dywizję bombową, oraz na każdy KOPL.

W dyspozycji następcy dowódcy armii lotniczej d/s zabezpieczenia lotniczo-technicznego jako rezerwa może być przydzielony pociąg - stacja tlenowa.

Wydejność stacji tlenowej typu AK-12M wynosi $7,5 \text{ m}^3$ na godzinę / ciśnienie 150 atmosfer/ względnie 28-30 butli 40-litrowych na dobę. Wydejność pociągu - stacji tlenowej wynosi około 100 butli 40 litrowych na dobę /ciśnienie 150 atmosfer/.

Potrzeby tlenu medycznego określa się na podstawie typu i ilości samolotów oraz natężenia lotów wysokościowych przyjmując zużycie tlenu 5 litrów/minutę na 1 członek załogi podczas lotu wysokościowego.

Będące na wyposażeniu oddziałów tyłowych stacje tlenowe są w stanie zabezpieczyć zaopatrzenie oddziałów lotniczych w tlen.

Spełnianie instalacji samolotowej tlenem odbywa się za przy pomocy specjalnego urządzenia zamiat zainstalowanego na specjalnym samochodzie zwanego dystrybutorem tlenowym.

Sprężone powietrze produkowane jest przez kompresory będące na wyposażeniu batalionów lotniczo-technicznych /AKS-8/. Wydejność stacji kompresorowej AKS-8 wynosi 115 do 130 m^3 godz. względnie 19-28 40-litrowych butli przy ciśnieniu 150 atm/godz.

Potrzeby powietrza sprężonego oblicza się również na podstawie typu i ilości samolotów oraz natężenia 2 pracy bojowej.

Akumulatory samolotowe oraz lotniskowe służące do rozruchu silników samolotowych żąda się⁴ specjalnie do tego celu urządzonych akumulatorniach będących również na wyposażeniu batalionów lotniczo-technicznych. Rozruch silników samolotowych przeprowadzany jest zazwyczaj przy pomocy specjalnie do tego celu przeznaczonych rozruszników samochodowych ABA-2 i ABA-7, które znajdują się w składzie służby zaopatrzenia lotniczo-technicznego.

W pozostałe gazy /dwutlenek węgla, acetylen, wodór/, tyły lotnicze zaopatrują się w odpowiednich zakładach przemyślowych.

Jednym z ważnych zadań służby zaopatrzenia lotniczo-technicznego jest dostarczenie jednostkom lotniczym podwieszeniowych zbiorników zapasowych, których duże ilości są używane się w warunkach bojowych.

Decydujący wpływ na pracę omawianej służby ma konieczność stosowania w lotnictwie dużej ilości nomenklatur części zamiennych z i zapasowych dochodzących dziesiątek tysięcy sztuk, z której każde wymaga szczególnych warunków przechowania, sposobów konserwacji oraz przepisów transportowania.

3. Służba materiałów pędnych i smarów.

Obecne samoloty odrzutowe będące na wyposażeniu sił powietrznych charakteryzują się między innymi dużą ilością zużycia paliwa sięgającą tysięcy litrów w ciągu godziny lotu.

Z drugiej strony obsługa samolotów współczesnych wymaga zastosowania dużej ilości różnorodnego sprzętu, agregatów spalinyowych, maszyn i środków transportowych.

Kierując pod uwagę wyżej wspomniane fakty, lotnictwo w procesie swojej działalności bojowej zużywa ogromne ilości różnego rodzaju paliw i smarów.

Przeznaczeniem służby materiałów pędnych i smarów jest terminowe zaopatrywanie wojsk lotniczych w materiały pędne

i smary, spiryty, mieszanki hydrauliczne, smortyzacyjne, przeciwbłędzeniowe oraz wyciszczeniaki, w celu zabezpieczenia eksploatacji samolotów, transportu samochodowego, maszyn i urządzeń lotniskowych oraz agregatów spalinowych.

Do zadań służby mps należy:

- naliczenie i planowanie potrzeb paliwa i smarów;
- tworzenie i utrzymywanie odpowiednich zapasów;
- stała kontrola nad jakością materiałów;
- nadzór nad stałymi urządzeniami tankowania i ruchowymi pod względem ich czystości;
- dostarczenie materiałów bezpośrednio do samolotów;
- zaspokajanie potrzeb służby samochodowej i pozostałych służb mających na wyposażeniu środki transportowe, urządzenia i agregaty spalinowe.

Zadania związane z bezpośrednim zabezpieczeniem działań bojowych oddziałów lotniskowych wykonuje sekcja materiałów pędnych i smarów uchodząca w skład wydziału technicznego batalionu lotnisko-technicznego.

Potrzeby paliwa dla samolotów oblicza się na podstawie typów i ilości samolotów oraz planowanego natężenia pracy bojowej. Potrzeby oblicza się w samolotoletach pracy mającej:

- dla lotnictwa odrzutowego na jeden lot samolotu 0,85 jednostki napełnienia;
- dla lotnictwa tłokowego 0,73 jednostki napełnienia.

Jednostki napełnienia nazywamy ilości materiałów pędnych i smarów mieszających się w zbiornikach i instalacji smarowania danego typu samolotu.

Potrzeby paliwa i olejów samochodowo-tractorowych nalicza się wg norm zużycia ilości litrów na 100 km przebytej drogi przez dany pojazd mechaniczny lub ilość litrów zużytych w czasie godziny pracy.

Tyły lotnicze w paliwo samolotowe są zaspokajane bezpośrednio z przemysłu lub za pośrednictwem rozdzielnic stacji Frontu, a mps samochodowo-tractorowe za pośrednictwem tyłów ogólnowojskowych.

Materiały pędne i amuny mogą być magazynowane w składni-
cach centralnych, w bazie Frontu, w składach polowej bazy
armii lotniczej, w składach dywizyjnych bez zapotrzebowania i
magazynach batalionów lotniczo-technicznych.

4. Służba uzbrojenia i amunicji lotniczej.

Przeznaczeniem służby uzbrojenia i amunicji lotniczej
jest: zapotrzebowanie wojsk lotniczych w uzbrojenie i amuni-
cję lotniczą /naboje do broni pokładowej, zapalniki, bomby,
granaty lotnicze, lotnicze pociski rakietowe/, materiały
pirotechniczne, naboje do katapultowania, pironaboje, naboje
sygnalizacyjna oraz w broń i amunicję strzelecką.

Do zasadniczych zadań służby uzbrojenia i amunicji należą:

- planowanie potrzeb sprzętu uzbrojenia lotniczego, amunicji
i materiałów pirotechnicznych;
- gromadzenie i utrzymywanie zapasów;
- dowództwo sprzętu i amunicji;
- przygotowanie sprzętu i amunicji i dostarczenie służbie
uzbrojenia jednostek latających;
- remont sprzętu uzbrojenia;
- stałe kontrole nad ilościowym i technicznym stanem uzbro-
jenia jak również pod względem konserwacji;
- zapotrzebowanie sprzętu uzbrojenia i amunicji typu
ogólnowojskowego oraz materiałów wybuchowych;
- wyposażenie użasných oddziałów i zakładów oraz jednostek
i związków lotniczych w uzbrojenie ogólnowojskowe;
- prowadzenie ewidencji sprzętu i amunicji oraz sprawoz-
dawczości.

Potrzeby amunicji lotniczej oblicza się na podstawie
typów i ilości samolotów oraz planowanego natężenia pracy
bojowej biorąc pod uwagę sposób nastawiania lotnictwa oraz
ewentualne obiekty działań.

Potrzeby te oblicza się w samolotach przyjmując:

- dla bomb na jeden wylot jedną jednostką ognia;
- dla amunicji strzelackiej na jeden lot 0,75 jednostki ognia dla samolotów myśliwskich i 0,50 jednostki ognia dla samolotów bombowych.

Jednostką ognia nazywamy ustaloną tabelami ilość amunicji potrzebną do zezadowania uzbrojenia znajdującego się na danym typie samolotu.

Tyły lotnicze zaopatrywane są w amunicję lotniczą bezpośrednio z przemysłu. Zaopatrywanie w broń i amunicję strzelacką odbywa się za pośrednictwem składnic bez ogólnowojkowych.

Najbliższą komórką służby uzbrojenia w tyłach lotniczych która zabezpiecza działalność jednostek lotniczych bezpośrednio na lotnisku jest sekcja uzbrojenia wchodząca w skład wydziału technicznego batalionu lotniczo-technicznego.

Najpoważniejszym i jednocześnie najtrudniejszym zadaniem służby uzbrojenia jest terminowe gromadzenie i utrzymywanie zapasów amunicji lotniczej, szczególnie bomb, zudycie których sięga obrzynień rozmiarów /na przykład pułk bombowy 27 samolotów średnio po dwie tony na samolot na jeden wylot, 1-2 wyloty na dobę, może zużyć w ciągu trzech dni pracy bojowej 162 do 324 ton bomb/.

Jeżeli do wyżej przytoczonego przykładu dodamy potrzeby amunicji strzelackiej, zapalników lotniczych oraz fakt, że podczas organizacji dowozu i składowania należy brać pod uwagę taką widalną jak i ogrom prac podczas zabezpieczenia działających jednostek lotniczej wykonuje służba uzbrojenia i amunicji wchodząca w skład tyłów lotniczych.

5. Służba lotniskowa.

Przeznaczeniem służby lotniskowej jest zabezpieczenie bosowania i manewru lotniskowego oddziałów i związków lotnictwa.

Do podstawowych zadań służby lotniskowej należy:

- terminowe przygotowanie sieci lotniskowej drogą poszukiwania terenów nadających się pod budowę lotnisk, budowa nowych lotnisk i urządzeń lotniskowych /drogi startowe, drogi manipulacyjne, stoiska samolotów, drogi dojazdowe, stanowiska dowodzenia/, remonty i odbudowa lotnisk zniszczonych przez nieprzyjaciela i uchwyczonych lub przejętych od nieprzyjaciela;
- utrzymanie lotnisk, dróg dowozu, urządzeń lotniskowych w stałej gotowości eksploatacyjnej;
- wykonanie urządzeń związanych z inżynieryjnym zabezpieczeniem ochrony lotniska jak na przykład: ukrycie i schrony dla składu osobowego, oraz sprzętu obsługi;
- maskowanie bezowian lotnictwa drogą stałego i aktualnego stosowania mask, czuwanie nad ścisłym przestrzeganiem dyscypliny maskowania, budowa sieci lotnisk pozornych, i imitowanie na nich pracy bojowej;
- niszczenie lotnisk, urządzeń lotniskowych w razie konieczności pozostawiania ich nieprzyjacielowi;
- stałe zabezpieczenie lotniskowe, bez względu na porę roku czy doby działań bojowych jednostek lotniczych przez pełnienie służby startowej i obsługi urządzeń lotniskowych;
- udzielenie natychmiastowej pomocy samolotom uległym awarii na lotnisku.

Wyszukiwaniem terenów pod budowę lotnisk zajmują się specjalne grupy wydzielone przez zastępcę dowódcy Armii Lotniczej do spraw zabezpieczenia lotniczo-technicznego. W niektórych wypadkach zadanie to może być powierzony szczeblom niższym.

Zadania budowy i odbudowy lotnisk zniszczonych wykonują bataliony budowy lotnisk i bataliony remontu lotnisk, wchodzące w skład Armii Lotniczej. Remont bieżący lotnisk i utrzymanie ich w stałej gotowości eksploatacyjnej oraz zabezpieczenie lotniskowe jednostek lotniczych wykonują pododdziały obsługi lotniskowej /kompanie obsługi lotniska - KOL/ wchodzące w skład batalionów lotniczo-technicznych.

Na jeździejszym zadaniem służby lotniskowej jest zabezpieczenie bazowania i szczególnie manewru lotniskowego Armii Lotniczej w operacji zaczepnej Frontu. Trudności te wynikają z następujących przyczyn:

- duży stosunkowo skład bojowy Armii Lotniczej wymagający dużej ilości lotnisk;
- różnorodność rodzaju lotnictwa stawia różne wymagania w stosunku do samych lotnisk;
- wybór terenów pod budowę lotnisk często jest w rejonach zagrożonych przez nieprzyjaciela;
- bardzo krótki okres na budowę i odbudowę lotnisk wynikający z dużego tempa natarcia wojsk niemieckich;
- słaby stan dróg oraz przepraw, wpływający na przemieszczanie grup rekonwalescencyjnych i oddziałów budowy i remontu lotnisk;
- budowa i odbudowa lotnisk w zasięgu działania nie tylko lotnictwa lecz i artylerii nieprzyjaciela;
- prace związane z przygotowaniem sieci lotniskowej często może być paraliżowane przez oddziały i pododdziały przeciwnika, które odebrały się od swoich wojsk i pozostały w naszych rejonach.

Biorąc pod uwagę powyższe trudności, aby wykonać należycie swoje zadania poszczególne szczeble służby lotniskowej, w operacji zaczepnej muszą przejawiać maksymalną inicjatywę i operatywność.

6. Służba łączności.

Przy wyposażeniu lotnictwa w nowoczesne, szczególnie silniejsze, samoloty nie można sobie wyobrazić wykonania jakiegokolwiek zadania bojowego bez bardzo dobrze zorganizowanej i działającej łączności nawet w najbardziej odpowiednich warunkach meteorologicznych. Z drugiej strony odmowa pracy środków łączności w trakcie wykonywania zadania może się zakończyć jego zerwaniem lub katastrofą, połączoną z utratą życia załogi.

Biorąc więc pod uwagę powyższe wiadomości jak duże znaczenie odgrywa służba łączności w systemie tyłów lotniczych.

Zadaniem służby łączności tyłów lotniczych jest:

- zabezpieczenie oddziałów lotniczych w sile i sprzęcie łączności prowadzącej i radiowej bezpośrednio na lotniskach, w celu zapewnienia dowodzenia tak na ziemi jak i w powietrzu, wykonywania zadań bojowych;
- zabezpieczenie łączności prowadzącej i radiowej między oddziałami oddziałów i związków nadzających i podległych oraz współdziałającymi;
- zabezpieczenie łączności między oddziałami i związkami lotniczymi i organami ich współpracującymi;
- zabezpieczenie łączności w celu zapewnienia dla potrzeb oddziałów i urządzeń tyłowych;
- organizacja łączności w celu zabezpieczenia obrony i ochrony urządzeń tyłowych i lotniczych;
- organizacja łączności w celu zabezpieczenia poruszania o zagrożenia i możliwości napadu nieprzyjaciela;
- organizacja łączności podczas przechowań tak podczas marszu jak i między stacjami i innymi miejscami bazowania;
- utrzymanie ścisłego kontaktu i współpracy ze służbą łączności jednostek i związków lotniczych oraz ze służbą ziemnego zabezpieczenia lotów.

Sily i środki łączności tyłów są uzupełniane siłami i środkami łączności, które posiadają oddziały techniczne lotnictwa.

Bezpośrednie zabezpieczenie oddziałów lotniczych na lotniskach wykonują bataliony lotniczo-techniczne przez kompanie łączności wchodzące w ich skład.

6. Służba ziemnego zabezpieczenia lotów.

Wymagania stawiane lotnictwu wojskowemu w warunkach współczesnej wojny są bardzo wielokrotne i wielostronne.

Służba ZZL jest przeznaczona do zabezpieczenia lotów samolotów. Przy pomocy posiadanych naziemnych środków winna umożliwić dokładne prowadzenie i lądowanie samolotów w zwykłych i trudnych warunkach atmosferycznych, dzień i nocą.

Pomyślne wykonanie zadań wymaga, ażeby lotnictwo było gotowe do lotu bez względu na porę roku i doby, charakter terenu, oraz warunków meteorologicznych. Loty w chmurach nad morzem, na dużej wysokości, w nocy - wymagają specjalnych środków zabezpieczenia umożliwiających prowadzenie samolotu po wyznaczonej trasie /na prowadzenie go/ lub grupy samolotów na cel i wyprowadzenie na lotnisko lądowania oraz wykonanie lądowania niezależnie od widoczności ziemi.

Służba ZZL powinna zapewnić załogom pojedynczych samolotów i grup wykonanie zadań bojowych niezależnie od pory roku i sytuacji meteorologicznej.

Do zadań służby ziemnego zabezpieczenia lotów należy zaliczyć:

- prowadzenie samolotów po trasach w zwykłych i trudnych warunkach meteorologicznych w dzień i w nocy;
- określenie miejsca znajdowania się samolotów podczas lotów oraz kontrola trasy;
- wyprowadzenie samolotu w rejon celu i doprowadzenie ich na cel;
- kontrola obliczeń nawigacyjnych /kursu, drogi, wiatru itp/ i wzniesienie utraconej orientacji;
- przyprowadzenie samolotu w rejon węzła lotniskowego oraz na własne lotnisko;
- kontrola i regulowanie lotów w rejonach lotnisk;
- wykonywanie obliczenia i podejście do lądowania samolotów w trudnych warunkach meteorologicznych w dzień i w nocy

Punkty ZZL rozmieszczone są w terenie na trasach przelotów, w strefach dużego nasilenia lotów, w rejonach węzłów lotniskowych oraz na samych lotniskach i w ich rejonach. Pod względem wykorzystania środki ZZL dzielą się na:

- środki ZZL scentralizowane, są przeznaczone do zabezpieczenia

lotów bojowych samolotów i grup samolotów w skali Armii Lotniczej lub sił powietrznych mają stałe miejsce postoju, zabezpieczają loty na duże odległości, loty na terytorium nieprzyjaciela, wyjście na cel, w rejon węża lotniskowego itp.;

- środki ZZL przydzielone, które służą do zabezpieczenia lotów bojowych jednostek lotniczych, są to środki ruchome, małej mocy i wykorzystywane są w zależności od potrzeb danej jednostki;
- urządzenia ślepego lądowania /USL/ są to środki ZZL potrzebne w osobną grupę na lotnisku, służą do zabezpieczenia lotów bojowych jednostek bazujących na lotnisku. USL mogą być stacjonarne i ruchome.

Do środków radiotechnicznych służby ZZL zaliczamy:

- radiostacje prowadzące;
- radiomarkierzy;
- radiolaternie;
- przenośne radiopelengatory;
- stacje radiolokacyjne.

Eksploatację tych urządzeń zajmuje się kompania ZZL batalionu lotniczo-technicznego. Na wszystkich szczeblach służba ZZL ściśle współpracuje ze służbą nawigatorską oraz ze służbą łączności.

8. Służba samochodowa.

Służba samochodowa tyłów lotniczych przeznaczone jest: do zabezpieczenia dowozu bojowych środków materiałowych, wszelkiego rodzaju materiałów, produktów i sprzętu potrzebnych do zapewnienia życia i działalności bojowej oddziałów i związków lotniczych oraz oddziałów i nakładów tyłowych, zabezpieczenie przebazowania podczas manewru lotniskowego i ewakuacji oraz zabezpieczenia lotów jednostek bezpośrednio na lotnisku.

Do zadań służby samochodowej tyłów lotniczych należy:

- dowóz środków materiałowych do składów poszczególnych szczebli;
- przewóz ludzi, sprzętu i materiałów podczas przebazowań tyłów i zabezpieczenie przebazowania oddziałów lotniczych;

- bezpośrednie zabezpieczenie lotów w transport ciężarowy i specjalny /ciągniki do holowania samolotów, dystrybutory paliwowe, dystrybutory olejowe, samochody sanitarne itd/;
- zabezpieczenie w środki transportowe obronę i ochronę lotniska;
- dowóz materiałów, sił i środków podczas budowy i remontu lotnisk;
- zabezpieczenie organizacji oraz dowóz sił i środków podczas likwidacji skutków napadu nieprzyjaciela na lotnisko;
- zabezpieczenie łączności między sztabami, oddziałami, obiektami i pododdziałami;
- zapewnienie udzielenia pomocy szłogom przymusowo lądującym
- przewóz rannych i chorych oraz ładunków ewakuacyjnych;
- utrzymanie w stałej eksploatacyjnej gotowości transportu, przeprowadzenie remontów i systematycznych przeglądów pojazdów mechanicznych samej służby samochodowej jak również znajdujących się na wyposażeniu innych służb /siemnego: zabezpieczenia lotów, łączności, lotniskowej, przeciwpożarowej, chemicznej, zaopatrzenia technicznego, żywnościowej/.

Zadania powyższe są wykonywane przez kompanie samochodowe batalionów lotniczo-technicznych, kompanie samochodowo-transportowe i cystern samochodowych tyłów dywizji lotniczej oraz bataliony samochodowo-transportowe i cystern samochodowych wchodzące w skład tyłów armii lotniczej oraz przez stałe i ruchome ~~xxx~~ warsztaty remontowe służby samochodowej.

Transport samochodowy jest zasadniczym rodzajem transportu, a często jedynym w zabezpieczeniu działalności bojowej jednostek i związków taktycznych lotnictwa.

Ze względu na duże tempo współczesnych operacji, a w związku z tym dużą częstotliwość przebazowań, duże natężenie pracy bojowej jednostek lotniczych, wymagające dowozu ogromnych ilości bojowych środków materiałowych jak również małą możliwość wykorzystania transportu kolejowego, służba samochodowa tyłów lotniczych w warunkach przewidywanych działań bojowych nabiera coraz bardziej poważnego znaczenia.

9. Służba zdrowia.

Przeznaczeniem służby zdrowia tyłów lotniczych jest stałe czuwanie nad stanem zdrowotnym składu osobowego oddziałów i zwyczajów lotniczych, oddziałów i szwadronów tyłowych przez przeprowadzanie zamierzeń profilaktycznych oraz zapewnienia pomocy i opieki lekarskiej chorym i rannym w każdej sytuacji bojowej.

Zadania służby zdrowia oddziałów tyłów wojsk lotniczych są następujące:

- organizacja lotniskowych punktów medycznych;
- udzielenie pierwszej pomocy rannym i chorym;
- leczenie lekkich rannych i chorych;
- ewakuacja rannych i chorych do szpitali lotniczych oraz do punktów ewakuacji ogólnowojskowych;
- ciągła obserwacja stanu zdrowotnego stanu osobowego;
- kontrola stanu wyżywienia, badanie wody i warunków zakwaterowania pod względem stanu higienicznego;
- przeprowadzanie zabiegów profilaktycznych;
- branie czynnego udziału wspólnie ze służbą chemiczną w likwidacji skutków napadu chemicznego, atomowego czy bakteriologicznego przez przeprowadzenie zabiegów sanitarnych;
- branie udziału w składzie grup wyszukujących tereny pod budowę lotnisk oraz w składzie grup rekonesansowych samych lotnisk;
- medyczne zabezpieczenie przebazowania;
- medyczne zabezpieczenie składu osobowego biorącego udział w obronie lotnisk.

Ewakuacja chorych i rannych w wojskach lotniczych różni się od systemu ewakuacji w wojskach lądowych. Ranni i chorzy z personelu latającego i wysokokwalifikowanego /szef sztabu pułku, inżynier, szef łączności, dowódca bít, itd/- wyłączeni są z ogólnego potoku ewakuacji wojsk lądowych.

Odrębność ta spowodowana jest koniecznością zapewnienia personelowi latającemu fachowej opieki lotniczo-lekarskiej i zapewnienia jak najżybszego powrotu rannych i chorych do swoich macierzystych jednostek. Odrębność ta ma na celu również zmniejszenie do minimum etapów ewakuacji poza obręb armii lotniczej.

Ponadto specyficzne schorzenia w lotnictwie wymagają własnej placówki medycznej.

Wskazuje się nadgórna przeprowadzane jest transportem powietrznym i samochodowym, zaś dla personelu obsługi także i kolejowym.

Aby wszystkie zadania stawione przed służbą zdrowia tyłów lotniczych były wykonane dokładnie i terminowo szefowie służby zdrowia poszczególnych szczebli zobowiązani są do ścisłej współpracy z przedstawicielami służby zdrowia oddziałów i związków lotniczych oraz z organami służby zdrowia wojsk nasieniowych.

10. Służba chemiczna.

Przeznaczeniem służby chemicznej tyłów wojsk lotniczych jest organizacja obrony przeciwchemicznej oddziałów i związków tyłowych, składów, baz i pozostałych urzędów oraz współpracy z szefem służby chemicznej oddziałów i związków lotniczych organizowanie obrony przeciwchemicznej lotnisk i węzłów lotniskowych jak również zapatrywanie oddziałów i związków lotniczych w sprzęt chemiczny.

Do zadań służby chemicznej należy:

- stała obserwacja i rozpoznanie chemiczne w rejonach bazowania i rozmieszczenia obiektów;
- stałe prowadzenie rozpoznania promieniowania;
- natychmiastowe powiadomienie o zagrożeniu chemicznym lub atomowym;
- określenie i oznaczenie niejeo lub rejonów skażonych środkami chemicznymi lub promieniotwórczymi;
- przygotowanie schronów i pomieszczeń zabezpieczających przed skażeniem oraz ich eksploatacja;

- aktywny udział w likwidacji skutków napału powietrznego i atomowego, udzielanie pomocy;
- branie udziału w składzie grup przeprowadzających rekonosans nowych lotnisk i węzłów lotniskowych;
- organizacja obrony przeciwochemicznej transportów kołowych i kolumn samochodowych podczas przebiegania;
- utrzymanie łączności ze służbą chemiczną wojsk naziemnych, pobieranie sprzętu i utrzymywanie zapasów;
- staże, troska o sprzęt i wyposażenie chemiczne będące na wyposażeniu jednostek, jego remont i konserwacja;
- zapewnienie w sprzęt oddziałów i związków taktycznych lotniczych i tyłowych;
- ścisła współpraca z szefami służby chemicznej oddziałów i związków taktycznych lotniczych;

Zadania powyższe służba chemiczna wykonuje siłami etatowymi jak również przy pomocy nieetatowych drużyn chemicznych przeszkolonych w oddziałach i zakładach.

Na wyposażeniu służby chemicznej znajdują się specjalne urządzenia i przyrządy służące do prowadzenia rozpoznania chemicznego i napromienienia radioaktywnego oraz do przeprowadzenia odkażenia ludzi i sprzętu, przeprowadzenia dezaktywacji i zabiegów sanitarnych.

11. Służba przeciwpożarowa.

Służba przeciwpożarowa w systemie tyłów wojsk lotniczych przeznaczona jest do zabezpieczenia pod względem przeciwpożarowym niżej miejsc dyslokacji oddziałów lotniczych i tyłowych składów, składnic i wszystkich urządzeń i obiektów oraz do p/pożar. zabezpieczenia lotów bezpośrednio na lotniskach.

Zadania służby przeciwpożarowej tyłów wojsk lotniczych są następujące:

- wyposażenie wszystkich obiektów i urządzeń oraz pododdziałów i służb w sprzęt przeciwpożarowy jak również w instrukcje mówiące o sposobie postępowania w czasie pożarów i zastosowania sprzętu;

- stałe prowadzenie czynności profilaktycznych jak sprawdza-
nie przestrzegania przepisów przeciwpożarowych, kontrola
sprzętu itp.;
- stałe obserwacje rejonów zabezpieczonych obiektów;
- natychmiastowe powiadomienie przełożonych i całego stanu
osobowego o zaistniałym pożarze;
- natychmiastowa likwidacja pożaru i unieruchomienie jego
rozprzestrzeniania;
- branie czynnego udziału ze służbą chemiczną w likwidacji
skutków napadu chemicznego i atomowego;
- zabezpieczenie działalności bojowej oddziałów lotniczych,
bezpośrednio na lotniskach przez organizację stałego dyżu-
ru na stacjach oraz stoiskach samolotów.

Zadania powyższe są wykonywane statowymi plutonami stra-
ży przeciwpożarowej wchodzącymi w skład batalionów lotniczo-
technicznych oraz składnic i baz zaopatrzenia.

Całokształtem pracy oraz planowaniem potrzeb sprzętu
przeciwpożarowego, środków i materiałów niezbędnych do za-
bezpieczenia jednostek i składów na szczeblu armii lotniczej
kieruje szef służby przeciwpożarowej.

Na wyposażeniu służby przeciwpożarowej są specjalne
samochody bojowe / w blt - 2 samochody/, specjalne agregaty
płanowe i śniegowe oraz gasnice i inny sprzęt ratowniczy.

Ze względu na stosowanie w lotnictwie całego szeregu
środków i materiałów łatwopalnych oraz bardzo wrażliwych
na ogień i to w bardzo dużych ilościach jak na przykład:
pne., amunicja, gazy sprężone itp. jak również ze względu
na możliwość częstych działań nieprzyjaciela na obiekty
tyłowe i lotniska służba przeciwpożarowa w lotnictwie wyko-
nuje bardzo poważną i odpowiedzialną funkcję.

12. Służby intendantskie.

A. Służba żywnościowa.

Służba żywnościowa tykoń lotniczych przeznaczona jest do zapewnienia wyżywienia stanu osobowego oddziałów, związków taktycznych i operacyjnych lotnictwa oraz oddziałów i zakładow tykoń wg obowiązujących norm i przepisów.

System zaopatrzenia w środki żywnościowe i sprzęt stołowo-kuchenny w lotnictwie jest mieszany i polega na: - dostawie środków żywnościowych ze składnie ogólnowojskowych, do których na zaopatrzenie są przydzielone poszczególne jednostki lotnicze;

- wykorzystanie zasobów miejscowych /w rejonach wyznaczonych przez kierownika frontu/, i artykułów pochodzących ze zdobyczy wojennych.

Zasadniczymi zadaniami służby żywnościowej są:

- planowanie potrzeb produktów i sprzętu;
- tworzenie i utrzymanie zapasów;
- dostawa środków żywnościowych do ukończenia nielotnego;
- organizacja wyżywienia stanu osobowego;

Jednostki lotnicze otrzymują żywność na potrzeby bieżące i na uzupełnienie zapasów.

Pozadte na każdym samolocie powinien znajdować się zapas "awaryjny" w ilości ustalonej tabelami.

Zasadniczym i jednocześnie najtrudniejszym zadaniem służby żywnościowej odróżniającym ją od służby żywnościowej innych rodzajów wojsk jest wyżywienie personelu latającego, który ze względu na swój mg charakter pracy wymaga szczególnego doboru oraz przygotowania posiłku.

Wyżywienie dla personelu latającego ma nowoczesnym sprzęcie samolotowym, który charakteryzuje się przede wszystkim dużymi szybkościami lotu i pokonywaniem przekraczających nawet 20 km, powinno być szczególnie dokładnie przemyślane.

Podczas przygotowania posiłków dla personelu latającego należy uwzględnić następujące czynniki:

- aby posiłek posiadał wymaganą ilość kalorii;
- żeby porcja ilościowo odpowiadała potrzebom spożywającego;
- posiłek musi być przyrządzony surowo;
- posiłek musi być świeży;
- posiłek musi być przygotowany i dobrany tak, aby nie powodował fermentacji i tworzenia się gazów w przewodach pokarmowych spożywającego.

W celu wykonania tych zadań służba żywnościowa batalionów lotniczo-technicznych organizuje na lotniskach specjalne kasyno dla personelu latającego.

Nad sprzężeniem jednociepła oraz nad całym procesem oporządzenia i dostarczenia posiłków nadzoruje szef służby zdrowia bli współpracuje ze starszym lekarzem obsługiwanego oddziału lotniczego.

Cały stan osobowy jednostek lotniczych i ich zaopatrywających oprócz personelu latającego, jest żywny w warunkach bojowych według normy "Z" to jest na 1 osobie analogicznie jak służba mieszkaniowa.

B. Służba mundurowo-taborowa.

Przeznaczeniem służby mundurowo-taborowej jest zaopatrywać wojsko w mundurowanie, przeprowadzać naprawy amundurowania, organizować pralnie i kąpiele oraz wyposażać jednostki w sprzęt taborowy.

Do zakresu zadań służby mundurowo-taborowej na poszczególnych szczeblach należy:

- ustalenie potrzeb materiałowych w zakresie zaopatrywania mundurowego i taborowego;
- kierowanie całokształtem gospodarki mundurowej i taborowej na danym szczeblu;
- organizacja gospodarki mundurowej - taborowej zgodnie z obowiązującymi przepisami, rozkazami i zarządzeniami;
- ustalenie potrzeb materiałowych jednostkom własnym i zaopatrywanym oddziałom i związkom lotniczym;
- zbieranie i opracowywanie danych o stanie materiałowego zabezpieczenia;

- opracowywanie i realizacja planów zaopatrzenia;
- organizacja napraw materiałów i sprzętu mundurowego i taborowego;
- ustalenie potrzeb w zakresie transportu;
- kierowanie pracą urzędów tyłowych;
- przeprowadzenie kontroli gospodarki mundurowej;
- organizacja i eksploatacja maszyn niejazowych;
- utrzymywanie magazynów i zaopatrzenie jednostek lotniczych w mundurowanie lotniczo-techniczne oraz wyposażenie sanitaryczne.

Podstawą do zaopatrzenia mundurowego są w tabeli załącz-
ności i stany osobowe oddziałów zaopatrzonych.

Jednostki lotnicze zaopatrywane są w mundurowanie typu
ogólnowojskowego przez tyły wojsk lądowych. Zapasy mundurowe
gromadzone są w składnicach i magazynach poszczególnych
szczebli tyłów lotniczych i wynoszą:

- w składnicach polowej bazy armii: 7-8% faktycznego stanu
osobowego armii lotniczej;
- na szczeblu oddziału: 3% stanu osobowego batalionu lotniczo-
technicznego i pułku.

Poza tym w poszczególnych składnicach utrzymywany jest
fundusz wymienny umundurowania i bielizny dla pralni, szyciel-
ni, izb chorych, którego wysokość określa się w zależności
od stanu liczebnego oddziału i związków oraz wielkości i ilo-
ści danych zakładów.

Niezależnie od tego jest również utrzymywany fundusz
wymienny, umundurowania i bielizny dla punktów kapielowo-
desektywacyjnych.

W celu realizacji zasadniczych zadań, stojących przed
służbą mundurową, musi ona ściśle współpracować z szczeblami
poszczególnych służb, z w szczególności z szefem służby
medycznej, żywnościowej oraz z szefem służby z mundurowo-
taborowej, weterynarii, zdobywczy wojennych, oddziałów szcze-
bli tyłów ogólnowojskowych.

o/ Służba kwaterunkowa.

Zadaniem służby kwaterunkowej jest zabezpieczenie zakwaterowania stanu osobowego oddziałów lotniczych i lotniczo-technicznych oraz zapewnienie jednostek w polowy sprzęt kwaterunkowy, narzędzia, materiały budowlane oraz opał.

W celu zabezpieczenia zakwaterowania stanu osobowego jednostek służba kwaterunkowa organizuje wykorzystanie obiektów i urządzeń kwaterunkowych cywilnych i wojskowych i przygotowuje je do potrzeb jednostek lotniczych.

Szczególny wpływ na wykonywanie zadań przez służbę kwaterunkową, w warunkach bojowych mają następujące czynniki:

- przygotowanie pomieszczeń do zakwaterowania odbywa się zazwyczaj w bardzo ograniczonym czasie;
- nie zawsze istnieje możliwość wykorzystania gotowych pomieszczeń ze względu na zmianę lub ich nieobecność w rejonie przewidzianym na bazowanie;
- przy przygotowaniu pomieszczeń nieodzownym jest branie pod uwagę możliwości wystosowania przez nieprzyjaciela broni termojądrowej;
- wymagania wskazujące często niepozwalają wykorzystać istniejących obiektów;
- nie zawsze można korzystać z miejscowych materiałów budowlanych, a dawać ich konstruowanie może być trudności.

Służba kwaterunkowa w wojskach lotniczych w odróżnieniu od innych rodzajów wojsk posiada dodatkowe i trudne zadanie a mianowicie zabezpieczenie zakwaterowanie personelu latającego, który aby móc wylecieć musi mieć stworzone szczególnie dogodne warunki.

Pracę służby kwaterunkowej zabezpieczającą potrzeby bezpośrednio na lotnisku kieruje kierownik służby kwaterunkowej batalionu lotniczo-technicznego i podlega on kwatermistrzowi. W wykonywaniu zadań stojących przed służbą kwaterunkową współpracuje on często z komendantem lotniska.

13. Służba finansowa.

Jednostki wojskowe w warunkach bojowych cechuje niestanny ruch, ciągła zmiana ich miejsca postoju. W związku z tym służba finansowa musi być dostosowana do tego ruchu, praca aparatu finansowego musi zabezpieczać rozpatrzenie w warunkach działań bojowych i jednocześnie odpowiedzieć wymogom dyscypliny gospodarki planowej.

Bez względu na trudności dyktowane przez warunki wojenne jednostki muszą być zaopatrzone nie tylko w sprzęt bojowy i bojowe środki materiałowe, lecz również i w środki pieniężne. Szczegółowy, podoficerowie i oficerowie muszą straszyć w pokazanym terminie należne im wyposażenie i uposażenie.

Służba finansowa w wojskach lotniczych jest zorganizowana i pracuje na tych samych zasadach jak w wojskach lądowych.

Do zadań służby finansowej należy należy:

- planowanie potrzeb pieniężnych;
- zapotrzebowanie kredytów i środków pieniężnych;
- rozprowadzenie kredytów i środków pieniężnych do niższych szczebli na zaspokojenie potrzeb rzeczowych i osobowych;
- wydatkowanie środków pieniężnych wg przeznaczenia;
- przyjmowanie przekazów pieniężnych dla rodzin i władz oszczędnościowych;
- ewaluacja środków pieniężnych i przedmiotów wartościowych pochodzących z depozytów żołnierskich poległych i zdobytych wojskowych;
- prowadzenie rachunkowości i sprawozdawczości;
- gospodarowanie drukami cieższego zarachowania i masowego użytku;
- prowadzenie państwowej akcji oszczędnościowej;
- nadzór i kontrola gospodarki pieniężnej niższych szczebli.

Dokładne i terminowe wykonanie wyżej wyszczególnionych zadań posiada duży wpływ na podtrzymywanie ducha moralno-politycznego stanu osobowego jednostek.

konkretnie stworze warunki walczace w żołnierskiej do
oczyszczania lub przekazywania pieniędzy i innych wartości
rodzinie, krewnym lub znajomym.

Służba finansowa w związku z wykonywaniem swoich zadań
jest w warunkach wojny ważnym narzęciem oraz opiekunem żołnie-
rza i jego rodziny.

Wnioski.

1. Zabezpieczenie działań bojowych oddziałów i związków
lotniczych w warunkach współczesnej wojny wymaga specy-
ficznej struktury organizacyjnej tyłów lotniczych i wyo-
drębnienia ich od tyłów ogólnowojskowych.
2. Pomimo swojej samodzielności tyły lotnicze wymagają ściśle-
jzej współpracy z tyłami ogólnowojskowymi.
3. Zadania związane z zabezpieczeniem działań bojowych lot-
nictwa pod względem materiałowo-technicznym i lotniskowym
wykonywane są przez poszczególne służby wchodzące organi-
zacyjnie w skład tyłów lotniczych.

Opracował:

SR. WYKONAWCA P. Lot.

kap. dypl. DR 232

Wydrukowano w 25 egz.

Egz. Nr 1-25 Bibl. Tajna

Wyk: kap. Barszcz

Druk: MG dn. 19.11.59

Nr k. mess. 1264/PL

Oddito z nr 1263/PL

poz 2982